

Gyulafehérvár tisztviselői felesküdtek a románoknak

Arad, december 6.
(Az Est tudósítójának telefonjelentése)

A gyulafehérvári román nagy nemzeti tanács kihirdette, hogy az elmenekült polgármester helyére dr. Velics Camil ügyvédei nevezte ki polgármesterré, a szintén elmenekült rendőrfőkapitány helyére pedig dr. Paticeán Rubin ügyvédet. Az új polgármester tegnap reggel maga köré gyűjtötte a város összes tisztviselőit, közölte ki-

nevezését, majd kijelentette, hogy minden tisztviselő helyén maradhat, ha leteszi az esküt a nagy román nemzeti tanácsnak és annak parancsait végrehajtja. Erre az összes tisztviselők letették az esküt. A ki románul nem tud, magyarul esküdt. A polgármester végül felszólította a tisztviselőket, hogy egyetértésben szolgálják a polgárság érdekeit és akkor senkinek sem lesz bántódása.

Néptörvények az egyesülés és gyülekezés szabadságáról és az esküdtbiráskodásról

A munkaügyi és népjóléti minisztérium ügyköre

— Az Est tudósítójától —

A november tizenhatodik néphatározati javaslat felhatalmazta a kormányt, hogy sürgősen alkosson néptörvényeket az általános, tikkos választójogról, a sajtószabadságról, az esküdtbiráskodásról, az egyesülés és gyülekezés szabadságáról, a földműves népnek földhözjuttatásáról. A választójogi javaslat már elkészült, a sajtószabadságról szóló törvényt is közzétették már, s a tegnapi minisztertanácsban Berinkey Dénes igazságügyi miniszter bemutatta az egyesülési és gyülekezési szabadságról, valamint a nép esküdtbiráskodásáról készített törvényjavaslatát is. Mindkét javaslat csak néhány szakaszból áll és főleg a gyülekezési jogról szóló, lényegében csak az egyesülési és gyülekezési szabadság elvének kimondására szorítkozik.

ság elvének kimondására szorítkozik.

Jelztük, hogy Kunfi Zsigmond népjóléti miniszter elkészítette a munkásügy és népjóléti ügy igazgatásáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat szerint a munkaügyi és népjóléti minisztérium szervezetét kormányrendelet állapítja meg, a minisztérium hatáskörébe tartozik a munkásügy egész terjedelmében, az összes termelési és foglalkozási ágakra nézve, továbbá a munkásbiztosítás és általában a kisebb jövedelmű osztályok biztosítása, a munkáskórházak ügye, gyermekvédelem, lakásügy, hadigondozás, hadiárva ügye, közsegélyezés és zálogházi ügyek. A minisztérium szükségleteinek fozdézéséről, a míg ez állami költségvetés útján történik, a pénzügyminiszter gondoskodik.

A főváros sertései és disznósága

— Az Est tudósítása —

A fővárosi bódék előtt hosszú sorban ott állanak az aszonyok, várják a rég esedékes zsíroszást.

És a hivatalokban ott ülnek azok, a kik a zsíroszást dolgát intézik.

Lehetetlen el nem mondanj a tényeket, a melyek az élesdi sertések dolgát igaz megvilágításba fogják helyezni. Legalább tanulni kell belőle.

Tízezer sertés makkoltatási terve

Az országban mindenütt olyan makktermés volt az idén, a milyen évtizedek óta nem volt. Mintha a Végzet, a mely olyan mindenféle irányban mostoha hozzánk, ebben az egyben, az emberek ellátásának kérdésében a maga súlyos törvényeire enyhítő szakaszt akart volna alkalmazni. Aránylag elég tisztességes kukoricatermés, dus makktermés, csak okosan kell használni a természet kincsét. . . .

Gróf Zichy Rafaellal — az egykor oly népszerű Zichy Jenő fiának — Bihar megyében, Élesd környékén van 17.000 holdnyi erdősege. Idei halatlannul nagy makktermésére már a nyáron a német hadügyi kormány jelentkezett vevőnek, Zichy Rafael azonban kötelességszerűleg a fővárosnak ajánlotta fel a makktermést: szakértő állapította meg, hogy 10.000 sóvány sertés felhizlálására elegendő makktermés érik a fákon.

Angusztus hó 8-án Marher Aladáf székesfővárosi tanácsnok megkötötte gróf Zichy Rafaellal a 3000-tól 10.000 darabig küldhető sertés hizlálására a szerződést, a melynek értelmében a makkoltatás díját a sertések súlygyarapodása szerint fizetik. Ideiktatom már most a szerződés negyedik és hatodik pontját:

4. A sertések őrzésére szükséges személyzet, azaz kondás, pászlórok díjazását, valamint ha azok élelmezés mellett fogadtatnak, emek költségeit is méltóságod tartozik viselni, azonban ugy ezen egyének megszerzése, mint az ezek részére esetleg szükséges élelmickek fejadag szerinti mennyisége kiállításának a közéletmezési hivataltól történendő készletközlése bennünket illet. A méltóságod terhére felfogadandó nevezett személyzet számára nézve az lesz irányadó, hogy 300 darab sertésre fog egy ember számíttatni (1), a viszonyokhoz mért díjazásnak, illetőleg netáni élelmezésnek költségeit méltóságodnak az emberek felfogadásakor be fogjuk jelenteni. Jogunkban áll az állatok kellő etetésének, itálásának s egyszóval megfelelő gondozásának el- lenőrzése céljából három felügyelőt le- küldeni.

A 6. pont pedig így szól: »A sertések részére szükséges aklok, valamint a felügyelők részére esetleg szükségessé váló kunyhók építéséhez a faanyagot méltóságod díjmentesen fogja átadni, mi, a felépítés végrehajtása és annak költségei azonban a fővárost illetik.«

A tisztartó jelentései

A szerződés itt közölt két pontja a makkoltatást bérbeadó Zichy Ra-

fael ama bejelentése alapján kötet- tett, hogy ő csak erdőt, fát és makkot tud adni, sem kanaszt vagy felügyelőket, sem ezek részére élelmet közvetlenül nem tud adni, mert hiszen a mi nem sok szántóföldű uradalmában termett, annak minden feleslegét a hatóság természetesen elrekvirálta. Figyelmeztette a fővárost, hogy erdei őrzésről van szó, tehát kutyákról is gondoskodjanak. A szerződés létre- jötté után Marher tanácsnok az egész ügy elintézését kiadta egy Kanidaky nevű kőbányai sertés-ügynöknek, a ki a főváros minden sertés- és zsír- üzletében percentes résztvevő volt eddig is.

A makktermés az erdőben szeptember 15—20-ika között már bőven hullott a földre, de a sertések első szállítmánya csak október 10-ére érkezett Élesdre, mindenféle kanász nélkül. Nemhogy felügyelőket küldött volna le a főváros, illetve Kanidaky ur, de még a sertéssel való bánáshoz értő kőbányai napszamosokat sem. Megérkeztek a sertések a vagonokban több napi koplalás után, minden kíséret nélkül. Legyengülve, azonnal döglenni kezdtek. Telefonoztak, sürgönyöztek Élesdről a fővárosba: baj lesz. Semmi nem történt.

Az uradalom az erdőőröket hívta be a különhözöz hegyekről, azokból és a faluban található olyan- amilyen emberekből állított őrséget. Jelenítették újból, hogy baj lesz, nemcsak a sertésvész miatt, hanem azért is, mert a faluban háboru idején csak szökött katonák kaphatók az erdei kondásságra, ezek is csak ha jól látják el, a főváros pedig semmiről sem gondoskodott, küldjenek azonnal embereket s ezeknek az embereknek ellátást és szakértő felügyelőket, állatorvost és szérumokat.

Ideiktatok egy pár levélrészletet Dénes Géza tisztartónak gróf Zichy Rafaelhoz írt leveléből, a melyet Zichy a maga részéről is közölt az illetékesekkel:

»A második szállítmánnyal érkezett sertésben van főképpen a vész. Eddig éppen száz darab döglött meg közülök. Sürgelésemmre megérkezett ugyan Kőbányáról egy állatorvos ma reggel, de a délutáni vonattal mindjárt vissza is utazott. Igért szérumot. Jelen- tem, hogy kénytelen voltam Élesdre beküldeni és ott egy katonai állatorvost fogtam el, a kit drága pénzen kihozat- tam.«

»Tegnap este megint küldött a fő- város 128 darab sertést minden kíséret nélkül. Ezeket ma reggel Lukács Péter erdőőrrel hojtattam ki az erdőre. Itt majdnem mindenki beteg, alig van még két báros, a ki mozogni tud, a faluban halnak az emberek.«

»Eddig a főváros idehajtott 4839 darab sertést, ezekből csak a Temes- megyéből érkezett 297 és 268 darab teljesen egészséges, a többi többé- kevésbé mind vész. Nagy kár, hogy a főváros, a mit mindig kö- nyörgök tőle, nem küld legalább kat- lanokat és zsíros szódát, mert így leg- alább szappant lehetne főzni a döglök- ből!«

Természetes, hogy igen sok olyan disznót is sertésvészben elhullottnak jelentettek be, a mit a szökevény- katonákból toborzott őrség ellopott.

Az expedíció

A forradalom november elején meg- jött hírére mindenki szaladt haza. A környékbeli falukból az emberek tudták, hogy hol lehet könnyen ser- tést szerezni. Egész disznóvadászato- kat tartottak a már valóban félig el- vadult sertésekre. Ilyen körülmények között november 14-én a székes- főváros Kovács Béla határrendőr- kapitány vezetése alatt 16 államrend- őrségi detektívvél és 10 határrendőrrel expedíciót küldött ki az Élesd környéki erdőrengelgbe, a kikhez még hozzá-

adtak Deák Jenő hadnagy vezetése alatt az ekkor már az 5220. M. E. kormányrendelet megjelenése után foglatlanul toborzott száz önkéntes uemzetből.

Az expedíció lement Élesdre, a hol a mezővároska már minden részletét tudta ennek a disznóságos ügynek,

A tíz határrendőr altiszt és 16 detektív maga nekivágott Magaslatnak, Feketeerdőnek és a többi helységeknek. Mindössze 2168 ser- tést találtak együtt az erdőőröknel, a környékbeli falvakban összeszed- tek 396 darabot. Egy Kohn Jenő nevű bérlőnél pedig szintén találtak 107 darabot, a mit Kohn ur önkén- tes rekvirált magának, napidíjakkal feljogadott martalócok útján.

A 4839 sertésnek tehát mindössze a fele van meg és a másik fele Kanidaky ur, illetve a főváros gyönyörű gazdálkodásának eredményeképp a közfogyasztás elől eltűnt. A főváros által küldött expedíció költsége meg- haladja a 150.000 koronát s ez az expedíció akkor sem érhetne volna el a célját, ha a sertések már előbb el nem döglöttek volna, mert még csak ledélegve sem voltak a sertések, hogy meg lehessen ismerni, ha vala- hol lopott sertésre találunk.

Ennyi felhaborító tudatlanság, kö- zöny a közvagyon iránt nem mara- dat büntetlenül. Fényes László.

Felhívás!

Az összes vasut-, utépitési és viz- szabályozási alvállalkozók jelennek meg december hó 8-án d. e. 10 óra- kor a József főherceg kávéház kílön termében (Baross-tér 2 sz.), fontos megbeszélés céljából.

Ki tud róla? Gottlieb Sándor, honv. gyalogezred, 3 zászlóalj, 11 század tábori posta 425., az olasz frontról október 21-én írt utóljara, azóta nem adott élet élt igazáról. Aki tud a va- lamit, közölje edesanyjával, óv. Gottlieb Fülöpné, Olaszfizka.

Ki tud róla? Takács Miklósról, K. u. k. I. D. Nr. 52., M. G. K. 38. gyalogezred, Feldpost 407., aki tud valamit, szíves edjékzfűleit értesíteni. Takács János, Apostag, Pést m.

Ki tud Szilcs Géza 11-es hon- védőhadnagyról, ki Rüdnikon (Szerbia) állomásozó 11-ik népfelkelő huszárfőezred első szá- zadához volt beosztva? Aki tud róla, értesí se aggódó hozzátartozóit, Ungár Ernőt, Nyiregyháza.

Gramofonvevők

kérjük gyönyörű újdonságaink jegyzékét

Deményi, Teréz-körút 4. sz.

Boreladás. Forradalmi zavarágok miatt saját ter- mesd boraimat kőbányai pincekben helyeztem el. El- adók: 600 ml fajonk-nt külön szüret lt bori, melyből tetszés szerinti mennyiség is kapható. Megtekinthető f. hó 10-én d. e. 10—12-ig és d. u. 2—4 órányán, Sörgvár-utca 3. Schwarzcz Samu, szőlőbirtkos.

Spanyol nátha ellen

hatásos e lenszer a

Keglevich-cognac

Sebes Ertzéshet vsz-tése alatt álló előké- szíté-, korrepetáló- és to- vábbképző leányiskolában (VIII., Gyulai Pál u. 6. Telef.) a beiratások a decem- berben és ja úabban kezdődő ut tanfolyamokra na- ponla d e 10—12 ig. d. u. 3—5-ig eszközölteknek.

Anna-crème

szűraz vagy zsíros, a legideálisabb

szépitőszer

Készít: Földes laboratóriuma, Nyiregyháza.

Elegáns téli csukott kocsi eladó. Megt.kínthető: Zupka koc igyáros- nál, VIII. ker., Ill-s-utca 17. szám.

Köszönetnyilvánítás!

Min. Iazok, kik Breitner Károly pér- kocsiiparos hála álkalmából részvetsoraik- ka! telkerestek, fogadják ez uton nálás köszönetünket.

A gyászoló özvegy, anya és testvérek,